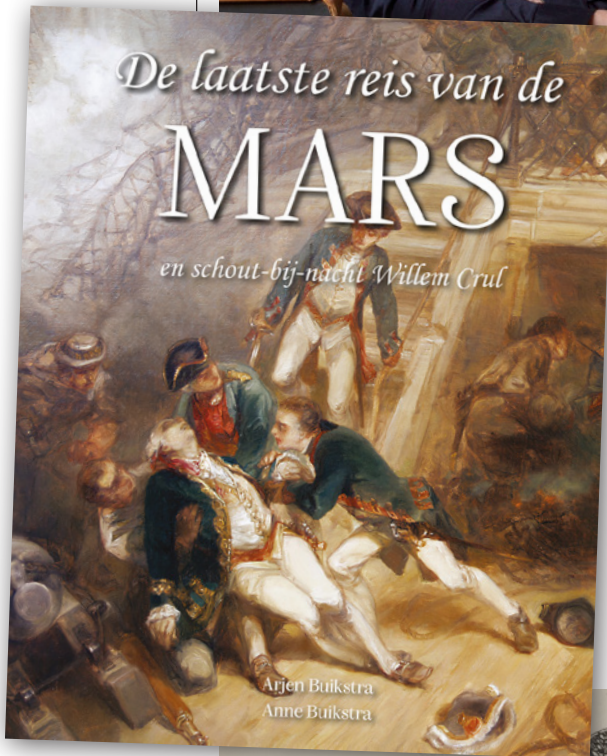

Zat uw voorvader op de Mars?

Binnenkort verkrijgbaar in de boekhandel: een spannend verhaal uit de tijd van oorlogsschepen en zeeslagen, orkanen en ontberingen op zee. Het meest bijzondere? Voorouders van duizenden inwoners uit de Hoeksche Waard spelen de hoofdrol in dit waargebeurde verhaal. Arjen Buikstra uit Zuidland deed onderzoek naar het oorlogsschip de Mars en zijn bemanning en gaat binnenkort publiceren. "Dit is een verhaal dat verteld moet worden. Ik kan gewoon niet begrijpen dat dit is blijven liggen."

Arjen Buikstra, met dochter Anne.

de klippen, de Mars slaagde er in om de zee op te vluchten. Na een week dwalen en een tussenstop op Martinique was het schip twee weken later weer terug. Dit tot grote verbazing van gouverneur Johannes de Graaff, die inmiddels al bericht naar Nederland had gestuurd dat het schip waarschijnlijk was vergaan. De 40 brieven zijn allemaal het resultaat daarvan, want de bemanningsleden schreven snel naar huis dat ze nog leefden en beschreven wat ze hadden meegemaakt.

wege de privacy mogen er namelijk geen levende personen in de stambomen worden opgenomen.

Op hoeveel nazaten ben je uitgekomen tijdens je onderzoek?

Landelijk zijn dat er dit moment meer dan twintigduizend. Dat worden er in de toekomst alleen maar meer. Hoe meer archieven er openbaar komen via internet, hoe meer er van de 418 met zekerheid geïdentificeerd kunnen worden. Anne kwam tijdens haar onderzoek ook nog wat bekende Nederlanders tegen in de stambomen, daar gaan we voor de promotie van het boek wel iets mee doen.

Wanneer wordt het boek

“ Het is toch bijzonder als je zo kunt lezen wat je voorvader allemaal heeft meegemaakt ”

gepresenteerd?

De boekpresentatie is op 20 november 2021 in de vesting van Hellevoetsluis. Officiële publicatiedatum is 25 november 2021, de 300e geboortedag van schout-bij-nacht Willem Crul. Op 1 februari 1781 voer de Mars met 23 handelschepen uit naar Nederland. Een dag later kwam een enorme Engelse invasievloot aan, net te laat om de buit in te pikken. Met 3 schepen werd de achtervolging ingezet op de Nederlanders, met een zeeslag tot gevolg. De Mars kwam zwaar gehavend uit de ongelijke strijd en Crul werd dodelijk getroffen. Het schip ging terug naar St. Eustatius en de bemanning werd gevangen gezet.

En wanneer komt de film uit?

Haha, het verhaal leent zich er wel voor. Luitenant Cornelis de Jong heeft zijn memoires gepubliceerd, zijn belevenissen lopen als een rode draad door mijn boek. Maar hij wist door de sterk hiërarchische indeling op een oorlogsschip, weinig af van de belevingswereld van een matroos. De belevenissen van de Mars en zijn bemanning zijn vergelijkbaar met 'The Pirates of the Caribbean', alleen is hetgeen dat in mijn boek staat allemaal werkelijk gebeurd. Het is toch bijzonder als je zo kunt lezen wat je voorvader allemaal heeft meegemaakt?

Boek bestellen?

Nieuwsbrieven en verdere informatie over het boek 'De Laatste Reis van de Mars' (en schout-bij-nacht Willem Crul) kunt u raadplegen via de uitgeverwebsite wonka.nl. Vanaf eind november is het boek daar ook te bestellen.

Door: Henk van den Heuvel

Wat vormde de aanleiding van je onderzoek?

Ik hou me al jaren bezig met de geschiedenis van mijn geboorte- en woonplaats Zuidland. Wanneer er dan weer eens een nieuwe bron wordt ontsloten zoek ik meteen of mijn woonplaats daarin voorkomt. Het project 'Brieven als buit' van de Universiteit van Leiden was hier de nieuwe bron. Ongeveer 40.000 Nederlandse brieven uit de tweede helft van de 17e tot het begin van de 19e eeuw lagen eeuwenlang stof te vergaren in Britse archieven.

Hoe zijn die daar gekomen dan?

Wanneer een zeeman een brief verzond naar huis dan werd deze meegegeven aan een schip dat richting Europa of Nederland voer. Veel brieven bereikten hun bestemming niet: ze werden als buit meegenomen door kapers en/of in beslag genomen door het Hoogerechtshof van de Engelse

Admiraliteit tijdens de oorlogen tussen Nederland en Engeland. Met als bedoeling deze brieven te onderzoeken op militaire informatie.

Dus toen het archief van 'Brieven als Buit' kon worden geraadpleegd zocht jij meteen naar Zuidland?

Mijn buit was één brief, geschreven aan Pietje van der Zaag. Zij was de dochter van de predikant hier in het dorp Zuidland. De brief werd geschreven op het Nederlandse bovenwindse eiland St. Eustatius op 6 november 1780. Door een nog onbekende zee-man, die eerder vanuit Hellevoetsluis was uitgevaren op het oorlogsschip de 'Mars'. Een bijzonder boeiende brief over allerlei belevenissen en een orkaan. Ik wilde er meteen meer van weten, maar er bleek nog nooit over te zijn gepubliceerd. Ik besloot mijn eigen onderzoek te gaan uitvoeren en er een boek over te schrijven. En dat in combinatie met een andere passie van mij, genealogisch onderzoek.

“ Hun nazaten hebben achternamen als Van der Velde, Oprel, Roest, Noordermeer, Brussaard, Weeda, Doolaard, Boender, Bos, Schipper, Hoogvliet ”

Hoe bedoel je dat?

De helft van het boek bestaat uit het verhaal van de Mars, de andere helft is het verhaal van de bemanning geworden. Die combinatie zorgt voor een heel bijzonder boek. Ik hoop dan ook dat het na de boekpresentatie landelijk zal worden opgepakt. Dit unieke

De achterkant (spiegel) van de Mars; zoals getekend door de Engelsen.

verhaal verdient het om optimaal naar buiten te komen. De doelgroep is vooral iedereen wiens voorvaders op dit schip hebben gezeten. En dat zijn er heel wat.

En wie waren dat uit de Hoeksche Waard?

De meeste nazaten komen voort uit matroos Dingeman van Leenen. De andere vier Hoekschewaardse Mars-matrozen waren Van Gelderen, Schop, De Vos en Neuteboom. Hun nazaten hebben achternamen als Van der Velde, Oprel, Roest, Noordermeer, Brussaard, Weeda, Doolaard, Boender, Bos, Schipper, Hoogvliet, te veel om op te noemen eigenlijk.

En ook hun stambomen heb je dus uitgezocht?

Ja. Pas na succesvolle afronding van een aantal controles werd besloten onderzoek te doen naar een stamboom van iemand. Bij buitenlandse namen en algemene namen zoals Jan Jansen was daar geen beginnen aan. Van de 418 opvarenden hebben we inmiddels van 100 personen met zekerheid hun identiteit kunnen vaststellen. Maar we zoeken nog steeds verder. Gelukkig heb ik daarbij hulp gekregen van mijn dochter Anne (16). Ze is erg geïnteresseerd in geschiedenis en heeft zicht gespecialiseerd in genealogisch onderzoek.

Kunnen geïnteresseerden zoeken of hun voorouders op de Mars hebben gezeten?

Ja, via een speciale website hebben we uitgebreide zoekmogelijkheden ingebouwd. Je moet dan zoeken op de namen van je overleden voorouders, op die manier moet je een connectie met je eigen stamboom vinden. Van-

Zaten er op dat schip ook mannen uit de Hoeksche Waard?

Voor wat betreft de Hoeksche Waard waren het aanwijsbaar vijf mannen die zich als groep hebben aangemeld. Dat is iets dat ook naar voren kwam tijdens mijn onderzoek. Familiaire en geografische relaties tussen de matrozen. Bij het schrijven naar huis combineerden ze dan alle verhalen in één brief, om zo op de portokosten te kunnen bezuinigen.

Hoeveel brieven heb je gevonden die te maken hadden met de Mars?

Liefst veertig. Best veel, maar dat had een bijzondere reden. In september 1780 kwam het schip aan op St. Eustatius, twee weken voor de Grote Orkaan. De meest dodelijke orkaan ooit, waarbij meer dan 20.000 doden vielen. Er zijn toen veel schepen vergaan op

Postzegel van de Mars

Hoekschewaardse voorouders per dorp, in totaal 1240!

Misschien stamt u af van een bemanningslid en heeft u er een vergeten en vooral spannend familieverhaal bij. U kunt klikken op de zoekfunctie op de website www.laatstereisvandemars.nl. Via de optie 'Geavanceerd zoeken' naar de geboorteplaatsen van eventuele voorouders komen deze

aantallen van onze 14 dorpen tevoorschijn: Oud-Beijerland 672 personen, Numansdorp 118, Nieuw-Beijerland 105, Zuid-Beijerland 88, Piershil 86, Goudswaard 72, Klaaswaal 35, Heinenoord 28, Mijnsheerenland 11, Westmaas 9, Strijen 7, Puttershoek 4, Maasdam 4 en 's-Gravendeel 1.